

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VI. Amplior declaratio modi illius essendi in multis, qui rei vniuersali
proprie congruit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

Quocirca primus modus essendi, vt sic dixerim, in alio est partis, vel integralis, vel essentialis in toto: qua ratione dicitur brachium esse in corpore, & materia in ente naturali. Secundus est conuersio totius in partibus: cum enim corpus humanum dicatur communiter, & merito consistere in suis membris, & ens naturale in materia, & forma, qua constat; quidni etiam in eis esse dici queant: consistere enim in aliquo, est in eo quodammodo esse, vt luce clarius? Tertius est speciei in genere, siue cuiusuis inferioris in superiori, & vniuersali ratione. Quartus est generis in suis speciebus, & quod consequens est, cuiusuis vniuersalis in suis inferioribus, ac partibus subiectiuis. Quintus est, quo forma substantialis esse dicitur in materia prima, vt anima nostro in corpore, aut accidentalis in materia secunda, vt calor in manu. Sextus est, quo effectus in causa sua efficienti, aut quasi efficienti esse censetur, vt flos in radice, lumen in sole, populus in potestate principis, creatura in Deo iuxta illud Pauli in Act. Apostolorum *in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus*. Septimus est, quo aliquid est in fine suo, vt avarus in diuitiis, quo spectat illud Euang. *ubi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum*. Octauus est, quo aliquid est in loco, vt Plato in Lycæo, aqua in vreo: quo etiam reduci solet modus existendi in tempore.

38 Vt autem eo, vnde aliquantulum digressi sumus, reuertamur, secundo suadet nostra sententia, & quæ recentioribus insedit confutatur. Partes omnes sunt in toto suo: at multa, de quibus prædicatur vniuersale, sunt eius partes subiectiue: igitur sunt in illo: maior, & consequentia sunt perspicue minor suadet; vniuersale est totum quoddam potestatiuum, respectu suorum inferiorum, de quibus prædicatur: ergo & hæ partes intuitu illius: antecedens est Aristotelis 1. physic. text. 4. ibi *vniuersale est totum quoddam multa comprehendens, vt partes*: necnon B. Thomæ, Scoti, Toleti, Hurtadi, Bartholomæi Amici, Masij, ac cæterorum omnium dialecticorum: & quidem per se, ac sponte sua videtur manifestum; namque animal v. g. continet in se hominem, equum, & cæteras species, & homo Petrum, Paulum, Ignatium, & cætera indiuidua: At proprium totius est continere partes.

39 Argumenta contraria non videntur admodum. Ad primum respondeo, definiri vniuersale vnum in multis: non multa in vno, non, quod vtrumque non sit, sed quod prius illud sit eius essentia logica, posterius verò sola proprietas: Illam autem aptitudinem vnus, vt sit in multis, esse essentiam vniuersalis est communis doctorum sententia teste Fonseca in Hægoge philosophica, quam sequitur, tum ipse, tum etiam cum eo Balthasar Tellez in log. titul. 1. disp. 1. sect. 1. n. 4.

40 Ad secundum respondeo, aquam etiam esse, siue consistere, in suis partibus eiusdem secum nominis, & rationis: nec tantum esse multa in vno, sed etiam vnum quodammodo in multis: hoc ergo ex titulo immerito excludi à ratione vniuersalis suarum intuitu partium. Idecirco igitur ad eas vniuersale non est, quia tametsi sit in illis quodammodo non tamen ita, vt possit de singulis prædicari hoc pacto, hæc pars aquæ est tota aqua, illa est tota aqua, &c. vt dici consuevit, Petrus v. g. est homo, Paulus est homo, & sic in reliquis. Vno verbo: aqua tota est in suis partibus physice, non tamen logice, siue, vt loquuntur alij, metaphysice; proinde non mirum, si vniuersalis cuiusdam rationem, haud obtineat.

Ad tertium Respondeo, vniuersale esse totum potestatiuum, vt dictum est. Prima autem probatio contraria nullius est momenti: nam vniuersale, v. g. animal, est potestatiue, siue implicite, ac virtualiter totum respectu inferiorum suarum specierum: adeoque ita illis maius. Hinc autem fit, ita sumptum haud esse in illis: non autem, quod non sit in illis aliter sumptum, & prout est pars eorum actualis, & explicita, siue formalis, vtique ea cum differentiis componens: qua certe ratione est eis minus. Sequens probatio haud est magis momentosa: nihil enim incommodi est in eo, quod animal v. g. aliudve genus, aut vniuersale sit infinita perfectionis merito innumerabilium specierum, quas in se cohibet: tota enim infinitas illa est, non simpliciter, & in omni genere talis, sed secundum quid, & in aliquo: deinde qualis, qualis est haud est categorematica, & tota actu, sed syncategorematica, & in potentia, sin minus integrè, at certè maiore sui parte.

42 Tertia probatio contraria haud plus facessit negotij: quod enim duntaxat contendit Augustinus contra Ticonium est, vniuersale non esse totum actuale, & physicum comparatione specierum sibi subiectarum; neque hæc contrario partes eius actuales, & physicas; vt exemplis in contextu argumenti propositis liquet: cæterum nos contra hoc solum asserimus, & cum omnibus tuemur scholasticis, vniuersale esse totum potestatiuum, & metaphysicum, siue logicum; & species ei subiectas esse partes potestatiuas, & implicitas, ac ratione magis, quam reuera in vnum coalitas, atque confusas. Quarta, & postrema probatio facilis est infringi: nam vniuersale est pars actualis suorum inferiorum, quippe quæ simul cum differentiis sui contractiuis logice, seu metaphysice componit: idque tantum conuincitur argumento aduersario; estque planè Aristotelis, & cæterorum philosophorum sententia: Cæterum inde tantum sequitur illud haud esse totum actuale contemplatione suorum inferiorum; secus verò quod non potestatiuum, & virtuale, vt iterum, atque iterum est perstrictum.

CAPVT VI.

Amplior declaratio modi illius essendi in multis, Qui rei vniuersali proprie congruit.

43 NAm circa eum duæ adhuc supersunt difficultates, quarum prima est, eaque varia, & multiplex, quo pacto se habeat relatio vniuersalis ad multa inferiora, in quibus existit, ad relationem particularitatis, siue subiectibilitatis, merito cuius idem sub alia ratione superiori, & magis vniuersali cohibetur? Claritatis autem gratia exemplum esto in relatione, qua species est prædicabilis de indiuiduis, eaque, per quam eadem species subicitur generi; quanquam etiam generis infini, modò ad genus supremum comparati, modò ad species, & quorumuis aliorum vniuersalium, & particularium par sit ratio.

In primis ergò censo, speciem quatenus prædicabilem, & subiectibilem, seu quatenus refertur ad genus, & ad indiuidua duplicem inuoluere respectum, seu relationem. Ita Scotus in prædicab. q. 21. Caietanus, Soncinas, Antonius, Andreas, Sotus, & Colonienfes. Suadet autem, quia refertur proximè

ximè species ad indiuidua per notitiam comparati-
uam, qua Petrus v.g. & Paulus &c. homo apprehenditur, aut indicatur, ad genus verò per actum, quo idem homo animal esse censetur: alitè hæc duæ notitiæ comparatiuæ sunt diuersæ: ergo, &c. Si autem de prædicabilitate, & subiicibilitate remota sit sermo, haud minus exploratum est, eas oportere ratione nostra distingui: quoties enim duo actus, aut relationes proximè distinguuntur, necessum est distingui actus, aut relationes remotas iis respondentes: quo pacto, quia intelligere, & velle in actu secundo distinguuntur realiter, eo ipso intelligere & velle in actu primo, siue intellectus, & voluntas distinguuntur ratione saltem: subiicibilitas autem, & prædicabilitas proximè realiter distinguuntur, vt visum est: ergo & remotæ, rationis no- træ beneficio.

44 Qualis autem relatio superius memoratum sit prior, valde inter auctores dubitatur: Auicenna cap. de specie. Toletus quæst. 1. de specie ad primum censet, relationem speciei ad indiuidua esse priorem eius relatione ad genus: Albertus vero tract. 4. cap. 2. & Caietanus dub. 2. circa 3. censent, è contrario relationem speciei ad indiuidua esse posteriorem ratione, quam relationem eius ad genus. Posterior sententia mihi magis probatur: quia medium prius refertur ad prius, quam ad posterius: sed genus est prius, quam indiuiduum, & hoc genere posterius: ergo species intermedia, & in vtriusque confinio posita prius per subiicibilitatem ad genus, quam per prædicabilitatem ad indiuidua refertur: maior syllogismi, quæ sola probationis indiga est, ita suadet: id, quod prius est, prius respicit medium, quam postremum: at pro illo priori rationis, siue naturæ signo medium etiam respicit prius, cum terminare respectum hoc ipso sit respicere, nec certè de alia respicientia sermo sit in præsentiarum: ergo medium prius respicit prius, quam posterius. Rursum secundo probatur, ac declaratur eadem sententia: quoniam in creatura prius est produci à Deo, eique hoc nomine subiici, quam aliam producere, eique hoc ex titulo præesse, & illud ad hoc prærequiritur, vt palam est. & omnibus in conceito: similiter ergo in præsentia, &c.

45 Quod si non de subiicibilitate sermo sit, sed de specie subiicibili, & hæc ita sumatur, vt debeat esse species prædicabilis pro eo, ac aliqui satis probabiliter autumant, vt videbimus infra lib. 9. tract. 2. cap. 5. ad finem, aut, quod perinde est, si sermo sit, non de relatione sola, sed de prædicto fundamento, & relatione simul, sanè prior est ratione species prædicabilis, quam subiicibilis, siquidem ita species subiicibilis, formaliter importat, tum relationem subiicibilitatis, tum etiam relationem prædicabilitatis: illam, quæ subiicibilis, hanc, quæ species: haud ergo concipi potest species subiicibilis penes id quo adæquatè, & formaliter constituitur, quin eo ipso concipiatur prout species prædicabilis: at optimè cognosci potest species prædicabilis, vt talis, quin cognoscatur subiicibilis, tamen si ipsa sit subiicibilis: prior ergo est species prædicabilis quam subiicibilis ratione nostræ, & in subsistendi consequentia: quo pacto, quia concipi potest animal sine homine, non è conuerio, animal est homine prius ordine rationis, siue illationis.

46 Præterea inter auctores dubitari solet, an species abstrahi possit à subiicibili, esse ve vniuersalis comparatione vtriusque? Respondeo, negan-

dam esse eiusmodi abstractionem, & vniuersalitatem: nam species ita abstracta esset formaliter, & non esset species prædicabilis: esset, quia, & esset species, vt constat, & etiam prædicabilis, quippe ad quinque prædicabilium vnum aliquod pertinet: deinde non esset species prædicabilis, tum, quia supponitur ab ea esse abstractam, nihil autem est formaliter id, à quo abstrahitur: tum etiam, quia, cum respiceret inferiora dimissilia, cuiusmodi sunt species prædicabilis, & subiicibilis, qui esse posset species infima, & prædicabilis.

Aliud quoque dubium est circa prædictas relationes, an species subiicibilis, vt subiicibilis, sit prædicabilis? Artem affirmantem equitur Toletus, negantem Amicus, & plures, quos refert. Sed respondeo breuiter: si reduplicatio cadat, vt potest, supra solam relationem subiicibilitatis, speciem subiicibilem, vt subiicibilem non esse prædicabilem: vtrique enim relatio est diuersa, vt visum: sin autem recidat, vt sæpe aliàs vsuuenit, supra totam denominationem subiicibilitatis, ac tum pro formali, tum etiam pro materiali sumptam, eaque petat necessario instar materialis, ac subiecti speciem prædicabilem, ita quidem fieri non posse, quin species subiicibilis prout talis fiet prædicabilis. Neque in hoc est, quod amplius debeamus inmorari.

Postrema difficultas circa modum essendi vniuersalis in multis hucusque explicatum, est an vniuersale non quodcunque sed genus, & species esse debeat actu in multis? Multi enim, grauesque Doctores inter hæc duo prædicabilia non mediocre discrimen agnoscunt, censentque, genus non posse actu reperiri sine actuali existentia plurium specierum: at speciem conservari posse in vno duntaxat indiuiduo. Ita B. Thomas in 1. distinct. 19. quæst. 4. art. 2. & 1. poster. lect. 12. Boet. in lib. de diuis. Albertus Magnus tract. 4. prædicab. cap. 6. Alexander lib. 1. natural. Quæstionum cap. 11. Dominicus Sotus quæst. de specie ad 2. Cardinal Toletus ibidem ad tertium. Idem sentiunt tamen quibusdam adhibitis distinctionibus Fonseca lib. 5. metaph. cap. 28. quæst. 5. Masius sect. 2. de gen. quæst. 1. Auerla q. 10. log. sect. 4. Hurtad. disput. 6. log. sect. 4. Contra verò Agidius, Romanus ad Ilagogen Porphyrij, & complures recentiores, quos tacitis nominibus laudat Fonseca, id discriminis superius positum omnino negant.

49 Quid mihi videatur duplici assertionem declaro. Prima est talis: si verbum, *existit*, aut, *datur actu*, appellet supra solum formale generis, & speciei, tam hæc, quam illud potest existere, actuè dari sine vllius inferioris existentia: Atque hoc fortassis voluere Agidius, & sequaces. Suadet autem primò: quoniam vniuersale, præsertim magis receptum, ac vulgare, & quo de loquimur potissimè in præsentia, perinde est, atque obiectum multiplex confusè, & instar vnus ab intellectu cognitum: atqui actu dari, & existere potest denominatio illa cogniti, quin multitudo, in quam recidit, vllavè eius pars existat: ergo & denominatio vniuersalis, cuiusmodi est genus, & species. Secundò, quoniam verba in definitionibus magis potentiam, quam actum significant: quando ergo definitur vniuersale esse vnum in multis, haud sensus est, vniuersale esse actu in multis, sed sola aptitudine, & potentia: quid ni ergo vniuersale sensu saltem proximè explicato existere possit, actuque dari quin sit actu, sed sola aptitudine in inferioribus eius? Tertio, quia, vt fiat vniuersale, quo de

de agimus, genus nimirum, & species, non requiritur multitudo facta, & creata, sed sufficit increata: vt ergo vniuersale sensu nuper proposito actu detur, & existat, non est opus multitudine inferiorum existente, & suas. extra causas posita.

50

Assero secundo: si verbum, *existit*, aut *actu datur* appelletur pro eo, ac potest supra genus, & speciem, tam quoad eorum formale, quam etiam penes materiale v.g. animal, hominem &c. ita quidem locum habet differentia superior inter primum, & secundum predicabile, si tamen recte explicetur. Explicari autem, & suaderi potest primo hunc in modum quanquam vnus duntaxat homo existat, ceterum speciei humanæ tota perfectio essentialis quasi intensua censetur existere, tametsi non extensua tota: non hæc; quoniam sita est in Petro, & Paulo, & ceteris omnibus indiuiduis hominis, quæ constat tum non existere: alii illa existet tum quoad formale speciei, videlicet actum abstrahentem; quippe cuius supponitur existentia, tum etiam quoad materiale speciei: hoc enim est animal, & rationale duntaxat, cum hi duo gradus solum constituent, ac veluti intendunt essentiam logicam hominis, quomodolibet considerati, & siue in abstractionis, siue in contractionis statu: Petreitas verò, & Pauleitas nunquam, & nusquam sunt de eius essentia logica, vt communiter est in confesso apud omnes, vtque infra explicandum est lib. 9. tract. 3. cum sermo fuerit de definitione speciei: at animal, & rationale eo in euentu absolute existent. Ceterum existente vna sola specie non tantum non existeret tota perfectio essentialis veluti extensua generis, sed neque intensua: hæc enim coalescit non tantum ex viuente, & sensibili, quibus definitur animal, sed etiam ex differentiis specificis; quippe quæ animali in statu saltem contractionis tunc essentielles logicæ, & cum ea speciem constituunt. At tunc minime existerent differentia specificæ omnes animali subiectæ: ac proinde nec tota essentia logica animalis in quouis statu considerati.

51

Secundo eadem differentia explicari potest, ac breuius, & dilucidius: species definitur à Porphyrio in Isagoge cap. 2. quæ componitur ex genere, & differentia: huiusmodi autem species existeret in vno solo indiuiduo, tum quoad formale, vt constat, tum etiam quoad materiale, siquidem supposita vnus duntaxat indiuidui existentia, & productione, nihilominus tum existeret absolute animal, & rationale, quibus duobus clauditur speciei humanæ v.g. prout definitur superius materiale, siue substratum. Ceterum vna sola specie animalis existente existeret quidem genus animalis quoad formale, non tamen quoad materiale: ecquid enim esset illud materiale tum exiturum? non plures species, vt supponitur: non vna sola, cum hæc non sit sufficiens generis materia: non denique viuens, & sensibile, quæ constat animal; prout enim his coalescit gradibus, non tam est materiale generis, quam speciei à Porphyrio definitæ vt supra.

52

Tertio differentia illa generis, & speciei inter tot, tantisque authores recepta eorum in gratiam ita potest explanari. Genus tum quoad formale, tum etiam quoad materiale (nisi enim vtroque modo sumatur inter illud, & speciem vestigare discrimen haud aliud erit, quam, vt aiunt, nodum in scirpo querere) nequit existere in vna sola specie, quin depereat vniuerso ea pulchritudo, quæ ex varietate, & dissimilitudine exurgit: Quæ, quanta sit, longus sim, si in omnibus generibus explicem: satis

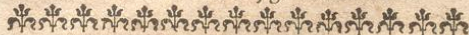
sit eam in vno perstringere, eoque sat abiecto, & vili, flosculo nimirum mox tabescente: Quam enim admirabilis, & pulchra eius infinita illa propemodum varietas? Sunt, vt Lessij nostri de prouidentia numinis lib. 1. verbis vtat, continui, dissecti, profundi, repandi, in cymbam cauati, in crinem surrecti, in lanam carminati, alati, rostrati, cornuti, caudati, apiformes, spicati, in sphaeram radiatim dispositi, racematim stipati, vmbellatim diffusi, circinatim digesti, folio simplici, triplici, quadruplici, multiplici constipato in orbem, extrorsum conuoluto, introrsum replicato, falcato, crispante, explanato, striato, crenato, simbrato: Nec minor colorum variatio: candidi, flauo, gilui, luteoli, sanguinei, punicei, cyanei, purpurei, ianthini, colore simplici, miscello, multiplici, saturo, diluto, ex rubro pallescente, ex croceo rubescente, ex puniceo purpurascente, aurato, vel purpureo interpuncti, virgati, stellati, segmentati, fundo gemmato, vmbone medio apicibus è centro decore prodeuntibus, &c. Quod si floris genus harum specierum duntaxat vnâ fortiteretur, haud dubie vniuersum ea varietate destitutum coniunctæ cum ea pulchritudinis iacturam pateretur non modicam: idem autem contingeret in quocunque alio genere, nō, nisi in vnus speciei angustis sese ostēte.

At species aliqua potest existere in vno solo indiuiduo, quin ob id vlla desit vniuersitati rerum dissimilitudo ad eius splendorem necessaria: id, quod constat, tum à priori, quoniam indiuidua vnus speciei, cum sint omnino similia, nullam, etiam si plura existant, dissimilitudinem propriè dictam pariunt magis, quam si vnum solum producat in lucem vniuersi: tum à posteriori, quia de facto, vt aiunt, credendum non est, vllam mundo aut summæ rerum abesse dissimilitudinem, seu varietatem eius pulchritudini necessariam: & tamen species solis in vno solo indiuiduo producta est; necnon species lunæ, & cæterorum syderum errantium, & plerorumque, aut fortasse, omnium fixorum: conseruatur etiam species Phœnicis in vno solo indiuiduo, non perenniter quidē existente, at perpetua quadā successione restituito, de qua inter alios Poëtæ bellè Claudianus.

*Par volucer superis, stellæ qui vinidum aquat
Durando, membrisque terit redeuntibus æuam
Et paulo infra.*

*Hic neque concepto factu, nec semine surgit,
Sed pater est, prolesque sui, nulloque creante
Emeritis arum secunda morte reformat,
Et petit alternam totidem per funera vitam.*

Quod autem Poëtæ passim decantant Phœnicem nidulo à se ex casta, & surculis thuris, odoribusque variis structo super emori, & mox suis ex reliquiis eum renasci, & cum illo totam speciem prius extinctam; hoc inquam non velut poetice fabulam, sed vt veram referunt historiam Plinius lib. 10. natural. hist. cap. 2. B. Ambros. in morte fratris de fide resurrectionis orat. 2. & alij graues authores.

TRACTATUS II.

De vniuersalitate reali.

C A P V T I.

An ex unitate, siue identitate reali, & distinctione opposita vniuersale ex parte rei de facto inferatur? ubi sententia Platonis examinatur.

VREOLVS in 2. dist. 9. quæst. 2. art. 1. & alij plures vniuersale quoddam à parte rei ex identitate,